

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 307/2010-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného zákonným zástupcom [REDACTED], a [REDACTED], zastúpených advokátkou [REDACTED], Advokátska kancelária, [REDACTED], ktorou namietajú porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Okresného súdu Michalovce č. k. 4 P 113/2008-194 z 3. októbra 2008 a rozhodnutiami Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 CoP 346/2008-293 a č. k. 8 CoP 346/2008-297 z 22. decembra 2008, porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 91/2009 a sp. zn. 5 Cdo 92/2009 z 19. mája 2009 a sp. zn. 5 Cdo 93/2009 z 18. mája 2009 a čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a postupom a rozhodnutím Okresného súdu Michalovce č. k. 4 P 113/2008-200 z 10. októbra 2008 a Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 CoP 371/2008-300 z 22. decembra 2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť mal. [REDACTED] a [REDACTED] st. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2009 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade), zastúpeného zákonným zástupcom [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou [REDAKOVANÉ], ktorou namietajú porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 P 113/2008-194 z 3. októbra 2008 a rozhodnutiami Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 CoP 346/2008-293 a č. k. 8 CoP 346/2008-297 z 22. decembra 2008, porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 91/2009 a sp. zn. 5 Cdo 92/2009 z 19. mája 2009, ako aj sp. zn. 5 Cdo 93/2009 z 18. mája 2009 a sťažovateľ v 1. rade aj porušenie čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom a rozhodnutím okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-200 z 10. októbra 2008 a krajského súdu č. k. 8 CoP 371/2008-300 z 22. decembra 2008 (rozhodnutia krajského súdu neboli označené poradovým číslom, ústavný súd v konaní vychádzal z obsahu odôvodnenia sťažností, ktoré spresňuje, ktoré rozhodnutia sú napádané, pozn.).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v súčasnom období je na okresnom súde pod sp. zn. 4 P 133/08 vedené konanie o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému – sťažovateľovi v 1. rade (pôvodne začaté na Okresnom súde Zvolen na návrh matky maloletého z 2. augusta 2006), v ktorom otec - sťažovateľ v 2. rade, i matka sťažovateľa v 1. rade opakovane podávali návrhy na vydanie predbežných opatrení, resp. vzájomné návrhy, na základe ktorých žiadali, aby okresný súd rozhodol o zverení maloletého do ich osobnej starostlivosti, nariadil znalecké dokazovanie vo veci, povolil styk sťažovateľa v 1.

rade so sťažovateľom v 2. rade aj mimo územia Slovenskej republiky, upravil styk rodičov k maloletému na čas do právoplatného skončenia konania vo veci počas veľkonočných a vianočných sviatkov, jarných i hlavných školských prázdnin, povolil účasť právneho zástupcu maloletého v konaní, ustanovil nového kolízneho opatrovníka a rozhodol o povinnosti vrátenia a odovzdania maloletého z Talianska do starostlivosti matky na území Slovenskej republiky.

3. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu 12. augusta 2009 sťažovatelia namietajú porušenie práva na spravodlivý proces a prerokovanie veci bez zbytočných prietahov postupom a rozhodnutím okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-194 z 3. októbra 2008, ktorým okresný súd zamietol návrh sťažovateľa v 2. rade na prerušenie konania a na prevzatie právomoci v tejto veci Súdom pre maloletých mesta Benátky (ďalej len „benátsky súd“) a postupom a rozhodnutím krajského súdu č. k. 8 CoP 346/2008-293 z 22. decembra 2008, ktorým po odvolaní podanom sťažovateľom v 2. rade potvrdil uznesenie okresného súdu a rozhodnutím krajského súdu č. k. 8 CoP 346/2008-297 z 22. decembra 2008, ktorým odmietol odvolanie sťažovateľa v 1. rade proti uzneseniu okresného súdu. Sťažovatelia ďalej namietali porušenie práva na spravodlivý proces a účinný prostriedok nápravy, a to postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 91/2009 z 19. mája 2009, ktorým rozhodol o dovolaní sťažovateľa v 2. rade proti rozhodnutiu krajského súdu, a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 92/09 z 19. mája 2009, ktorým rozhodol o dovolaní sťažovateľa v 1. rade proti rozhodnutiu krajského súdu.

K porušeniu práva sťažovateľa v 1. rade na právnu pomoc v konaní pred súdom došlo podľa tvrdení sťažovateľov postupom a rozhodnutím okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-200 z 10. októbra 2008, ktorým nepripustil zastupovanie maloletého sťažovateľa v 1. rade advokátkou [REDACTED], a postupom a rozhodnutím krajského súdu č. k. 8 CoP 371/2008-300 z 22. decembra 2008. Sťažovatelia namietali aj porušenie práva na účinný prostriedok nápravy a práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 93/2009 z 18. mája 2009.

Sťažovatelia sa v sťažnosti domáhali zrušenia uznesení okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-194 z 3. októbra 2008, č. k. 4 P 113/2008-200 z 10. októbra 2008, ako aj zrušenia uznesení krajského súdu č. k. 8 CoP 346/2008-293, č. k. 8 CoP 346/2008-297 a č. k. 8 CoP 371/2008-300 z 22. decembra 2008, udelenia príkazu okresnému súdu neodkladne konať vo veci vedenej pod sp. zn. 4 P 113/2008 a priznania náhrady trov právneho zastúpenia.

II.

4. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

I. K namietanému porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa v 2. rade na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 113/2008 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 346/2008

5. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Sťažovateľ namietal, že k porušeniu uvedených práv došlo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 113/2008 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 346/2008 tým, že konanie (pôvodne začaté na Okresnom súde Zvolen) je poznamenané prietiahmi v dôsledku toho, že začalo 2. augusta 2006 a napriek uplynutiu doby viac ako 3 rokov (do dňa podania sťažnosti) nie je ukončené, hoci sa týka starostlivosti súdu o maloletých a súd vo veci nekonštatoval existenciu vážnych dôvodov a objektívnych príčin, pre ktoré by nebolo možné vykonať dôkazy. Podľa tvrdení sťažovateľa je dĺžka konania zapríčinená postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu. Maloletý - sťažovateľ v 1. rade sa v súčasnom období (od júla 2008), na základe predbežného ochranného opatrenia benátskeho súdu z 29. júla 2008, ktoré tento súd potvrdil rozhodnutím z 28. januára 2009, nachádza v Taliansku u svojho otca - sťažovateľa v 2. rade, a napriek skutočnosti, že sťažovateľ v 2. rade podal okresnému súdu návrh na prerušenie konania a prevzatie právomoci v tejto veci benátskym súdom, okresný súd uznesením č. k. 4 P 113/2008-194 z 3. októbra 2008 návrh zamietol a toto uznesenie krajský súd po odvolaniach podaných sťažovateľmi potvrdil uznesením č. k. 8 CoP 346/2008-293

z 22. decembra 2008 u sťažovateľa v 2. rade a uznesením č. k. 8 CoP 346/2008-297 z 22. decembra 2008 odvolanie sťažovateľa v 1. rade odmietol.

Vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenej námietke týkajúcej sa neprimeranej doby konania ústavný súd po podrobnom preskúmaní spisového materiálu v uvedenej veci a vecami s ňou súvisiacimi poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v súlade s ktorou rozhodol aj v tomto prípade.

6. Otázkou existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vždy skúma s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu a v súlade so svojou ustálenou judikatúrou podľa troch základných kritérií, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. III. ÚS 29/03, I. ÚS 240/08). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Ústavný súd po preskúmaní spisového materiálu v predmetnej veci konštatuje, že ide o konanie o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému. Uvedený typ konania podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 36/2005 o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) ústavný súd nepovažuje za právne zložitý, pretože k nemu existuje metodika postupu súdov, ktorá je jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou. Riešenie určitých otázok možno dosiahnuť aj dohodou rodičov, súdne konanie prichádza do úvahy vtedy, ak k dohode nedôjde. V danom prípade konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému nevykazovalo v začiatkoch konania právnu a skutkovú zložitost', avšak s ohľadom na vývoj udalostí, ku ktorým vo veci došlo v ďalšom období, je potrebné ju v súčasnosti označiť za vec so skutkovou i právnu zložitost'ou. Postup okresného súdu v konaní zásadným spôsobom ovplyvnila skutočnosť, že v júli 2008 sťažovateľ v 2. rade nevrátil sťažovateľa v 1. rade po prázdninách, ktoré u neho strávil, z územia Talianska matke na územie

Slovenskej republiky. V konaní je vzhľadom na súčasný pobyt sťažovateľov v Taliansku potrebné uplatňovať predpisy Európskej únie, konanie si vyžaduje spracovanie odborných posudkov určenými súdnymi znalcami, ako aj zabezpečenie tlmočenia ústnych konaní a prekladov písomných listín. Napriek uvedeným skutočnostiam je v záujme maloletého dieťaťa, aby súd rozhodol čo najskôr a trvalo vyriešil zabezpečenie jeho výchovy a výživy.

Za neodstránenie stavu právnej neistoty v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníka konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takom prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (II. ÚS 52/99, I. ÚS 240/08).

Preskúmané konanie začalo 2. augusta 2006 na Okresnom súde Zvolen, ktorému bol doručený návrh matky na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému – sťažovateľovi v 1. rade. Následne bola príslušnosť prenesená na okresný súd, ktorý vo veci koná od 2. mája 2008 dosiaľ.

Zo skutkových zistení ústavného súdu získaných zo spisu okresného súdu vyplýva, že správanie účastníkov konania sa počas celého doterajšieho konania vyznačuje mimoriadnou procesnou aktivitou. Sťažovateľ v 2. rade využíval svoje procesné práva. Okresnému súde predložil návrhy na doplnenie dokazovania v konaní, vstup prokuratúry do konania, podal opravné prostriedky proti rozhodnutiam okresného súdu i krajského súdu. Vzhľadom na uvedené bol spis v predmetnej veci opakovane predkladaný druhostupňovému súde na rozhodnutie o podaných opravných prostriedkoch. Doba, počas ktorej sa spis nachádzal na príslušnom krajskom súde a najvyššom súde, nemôže ísť na ťarchu okresného súdu príslušného na rozhodovanie vo veci.

Ústavný súd už na základe sťažností podaných sťažovateľmi 14. mája 2008 a 28. augusta 2008 skúmal prieťahy v konaní vedenom pôvodne na Okresnom súde Zvolen a následne na okresnom súde, pričom uznesením č. k. I. ÚS 240/08-29 zo 7. augusta 2008 a uznesením č. k. I. ÚS 440/08-15 zo 17. decembra 2008 obe sťažnosti odmietol, keďže konštatoval, že k prieťahom v konaní nedošlo. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd

a krajský súd aj v sťažnosťou namietanom období venovali konaniu vo veci primeranú pozornosť, ich postup možno označiť za plynulý a jednotlivé úkony vykonávané v primeraných lehotách.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v 2. rade v tejto časti, vzhľadom na uvedené skutočnosti, pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa v 2. rade na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-194 z 3. októbra 2008, rozhodnutím krajského súdu č. k. 8 CoP 346/2008-293 z 22. decembra 2008 a podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom a rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 91/2009 z 19. mája 2009 a sp. zn. 5 Cdo 93/2009 z 18. mája 2008

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom.

Okresný súd uznesením č. k. 4 P 113/2008-194 z 3. októbra 2008 návrh sťažovateľa v 2. rade na prerušenie konania a na prevzatie právomoci v tejto veci benátskym súdom zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že maloletý – sťažovateľ v 1. rade, bol predbežným opatrením Okresného súdu Zvolen sp. zn. 8 P 96/2007 z 10. augusta 2007 zverený do výchovy matke s trvalým bydliskom v Slovenskej republike. V čase rozhodovania o návrhu bolo v platnosti ochranné opatrenie benátskeho súdu z 29. júla

2008, ktorým došlo k dočasnému umiestneniu maloletého u otca v Taliansku, avšak vo veci nebol vypracovaný znalecký posudok, ktorý mal preukazovať dôvodnosť predbežného opatrenia a mal byť súdu predložený do 10. novembra 2008. Okresný súd na základe uvedeného a ďalších skutočností o pomeroch u maloletého konštatoval, že neboli splnené podmienky podľa čl. 15 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, na postúpenie veci súdu, ktorý je vhodnejšie umiestnený na prerokovanie veci. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podali odvolanie obaja sťažovatelia, pričom sťažovateľ v 2. rade namietal predovšetkým nesprávne vyhodnotenie dôkaznej situácie a potrebu vykonania znaleckého dokazovania, ktoré je už v Taliansku zabezpečené a v Slovenskej republike neboli na jeho vykonanie urobené potrebné úkony, ďalej aj skutočnosťou, že na území Talianska sa nachádzajú dvaja účastníci konania, pričom v Taliansku je maloletému poskytnutá širšia ochrana jeho základných práv.

Krajský súd vo veci rozhodoval po odvolaniach podaných oboma sťažovateľmi. O odvolaní sťažovateľa v 1. rade rozhodol uznesením o odmietnutí č. k. 8 CoP 346/2008-297 z 22. decembra 2008 z dôvodu, že bolo podané neoprávnenou osobou – maloletým. Krajský súd uviedol, v akom rozsahu je maloletý vzhľadom na svoju rozumovú a vôľovú vyspelosť spôsobilý na právne úkony, a konštatoval, že maloletí nie sú spôsobilí robiť právne úkony, ktoré majú súvis s úpravou rodičovských práv a povinností, ktoré sa týkajú ich vlastnej výchovy, povahy a vhodnosti výchovného pôsobenia každého z rodičov, a tiež také procesnoprávne úkony, ktoré v predmetnom konaní majú súvis s riešením otázky, ktorá má výlučne právny charakter a súvisí s aplikáciou právnych predpisov práva Európskej únie a Európskych spoločenstiev.

Krajský súd o odvolaní otca - sťažovateľa v 2. rade rozhodol uznesením č. k. 8 CoP 346/2008-293 z 22. decembra 2008 tak, že uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil s odôvodnením, že vo veci bol náležite zistený skutkový stav a správne vyhodnotené všetky dôkazy, na základe ktorých by bol odôvodnený postup podľa čl. 15 ods. 1 písm. a) a b) Nariadenia Rady ES č. 2201/2003 z 27. novembra 2003.

Najvyšší súd rozhodoval o dovolaniach podaných sťažovateľom v 1. a 2. rade. Sťažovateľ v 1. rade žiadal napadnuté uznesenie okresného a krajského súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodov podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pretože sa mu postupom súdu odňala ako účastníkovi predmetného konania možnosť konať pred súdom. Najvyššiemu súdu vytýkal, že mu svojím postupom znemožnil konať pred súdom prostredníctvom zvolenej advokátky. Najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 5 Cdo 92/2009 z 19. mája 2009, ktorým dovolanie odmietol s odôvodnením, že zhodne s právnym názorom odvolacieho súdu dospel k záveru, že maloletý vo veku 13 rokov nie je rozumovo tak vyspelý, aby chápal obsah a význam právnych úkonov, ktoré v danej veci s mimoriadnou právnou náročnosťou za neho vykonáva právna zástupkyňa, pričom poukázal na výraznú podobnosť dovolania podaného sťažovateľom v 2. rade, ktorý je zastúpený inou právnou zástupkyňou ako sťažovateľ v 1. rade. Sťažovateľ je v konaní riadne zastúpený kolíznym opatrovníkom. Najvyšší súd na základe uvedeného dospel k záveru, že dovolanie vo veci bolo podané nespôsobilou a neoprávnenou osobou.

Sťažovateľ v 2. rade podal proti uzneseniu krajského súdu (ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania a na prevzatie právomoci v tejto veci benátskym súdom) na najvyššom súde dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP, v ktorom namietal, že postupom súdu bola maloletému - sťažovateľovi v 1. rade ako jednému z účastníkov predmetného konania odňatá možnosť konať pred súdom prostredníctvom zvolenej advokátky. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 91/2009 dovolanie sťažovateľa v 2. rade odmietol a rozhodol, že postupom krajského súdu nebola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom. Odvolací súd pri prerokovaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a dovolateľovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov. V predmetnom konaní sú účastníkmi konania maloleté dieťa, riadne zastúpené kolíznym opatrovníkom, otec maloletého dieťaťa a matka maloletého dieťaťa. Sťažovateľ v 2. rade v dovolaní namietal odňatie možnosti konať pred súdom maloletému, nie však jemu ako sťažovateľovi v 2. rade. Jemu samému právo byť účastníkom konania nebolo upreté, v konaní bol zastúpený právnou zástupkyňou.

8. K časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ v 2. rade navrhol vyslovenie porušenia označených základných práv rozsudkom okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-194, ústavný súd uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy preň vyplýva povinnosť dôsledného uplatňovania princípu subsidiarity. Tento princíp vylučuje právomoc ústavného súdu na poskytovanie ochrany tam uvedeným základným a iným právam sťažovateľa v prípade, ak ochranu poskytuje iný súd. Proti rozsudku okresného súdu mal sťažovateľ v 2. rade právo podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a teda ochranu ním označeným základným právam poskytoval krajský súd pri preskúmaní prvostupňového rozsudku na základe podaného odvolania. Ústavný súd preto v tejto časti musel sťažnosť sťažovateľa v 2. rade odmietnuť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K rovnakému záveru ústavný súd dospel, aj pokiaľ ide o tú časť predloženej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ v 2. rade namietal ústavnú súladnosť rozsudkov krajského súdu č. k. 8 CoP 346/2008-293 z 22. decembra 2008. Sťažovateľ v 2. rade prípustnosť dovolania podaného proti uvedenému rozsudku odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP. Ustanovenie § 237 OSP systematicky zaradené vo štvrtjej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku upravujúcej dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok uvádza dovolacie dôvody, ktorých existenciu ak dovolací súd z okolností posudzovaného prípadu zistí, musí dovolanie považovať za prípustné a meritórne o ňom rozhodnúť. Podľa uvádzacej vety § 237 OSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa v postupe alebo rozhodnutí odvolacieho súdu vyskytla niektorá z tam uvedených väd.

Ústavný súd je preto toho názoru, že v okolnostiach prípadu sťažovateľa v 2. rade poskytol ním označeným základným právam ochranu iný súd, a to najvyšší súd ako súd dovolací. Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) OSP totiž ústavný súd považuje za účinný právny prostriedok nápravy porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 aj podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (právo účastníka vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom) (II. ÚS 31/00, II. ÚS 102/04). Táto okolnosť vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv. Z tohto

dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v časti namietajúcej rozsudok najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

9. Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) vrátane návrhu o námietke zaujatosti alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04, II. ÚS 98/06).

V prípade sťažovateľov však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základných práv, ale o prípad, keď právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľa. Nespokojnosť sťažovateľov s obsahom rozhodnutí najvyššieho súdu nie je dôkazom o ich neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). K tomu treba dodať, že aj taký zásah (ako to už bolo uvedené vyššie) podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 91/2009 a sp. zn. 5 Cdo 92/2009 z 19. mája 2009 obsahujú dostatok skutkových a právnych záverov na jeho výroky a ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocesných princípov konania pred týmto súdom podľa čl. 46 až čl. 50 ústavy, tiež nezistil, že by závery najvyššieho súdu v konaní o návrhu na prerušenie konania a prevzatie právomoci vo veci benátskym súdom boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Tvrdenia sťažovateľa preto podľa názoru ústavného súdu sledujú dosiahnutie zmeny súdneho rozhodnutia, ktoré nebolo v súlade so želaním sťažovateľa, čo však nemožno spájať s pojmom spravodlivý proces a porušovaním jeho princípov.

Ústavný súd aplikujúc východiská svojej stabilizovanej judikatúry na napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu konštatoval, že sú dostatočne odôvodnené, pričom právne závery, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné. Ústavný súd zobral do úvahy aj štádium, v ktorom sa nachádza konanie vo veci samej, a sťažnosť v označených častiach namietajúcich porušenie základných práv a slobôd sťažovateľov uzneseniami najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

10. Ústavný súd pre úplnosť poznamenáva, že po podaní ústavnej sťažnosti okresný súd berúc do úvahy všetky zásadné skutočnosti a okolnosti, ku ktorým došlo v danej veci v priebehu rokov 2008 až 2010 tak na strane matky, ako aj otca a maloletého (pričom za najpodstatnejšie možno označiť nevrátenie maloletého na územie Slovenskej republiky po letných prázdninách a pobyte u otca v Taliansku v roku 2008, ktoré v súčasnom období trvá už viac ako dva roky; rozhodnutie benátskeho súdu z 29. júla 2008, ktorým navrhol prerušenie konania o zverení dieťaťa do výchovy a prenesenie právomoci na benátsky súd a vydanie ochranného opatrenia o dočasnom umiestnení maloletého u svojho otca; ako aj rozhodnutia benátskeho súdu č. 1443/08 RR z 28. januára 2009, ktorým zamietol návrh na návrat maloletého na Slovensko; rozhodnutie z 9. júla 2009, ktorým určil, že maloletý ostane dočasne umiestnený u otca; rozhodnutie z 5. marca 2010, ktorým potvrdil

umiestnenie maloletého do dočasnej starostlivosti otca a upravil styk matky s maloletým), konanie vo veci prerušil a vyzval účastníkov konania, aby podali benátskemu súdu návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému. Podľa informácie okresného súdu zo 7. septembra 2010 účastníci konania už požiadali benátsky súd o prevzatie právomoci na konanie vo veci.

III. K namietanému porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa v 1. rade podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 P 113/2008 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 346/2008, k namietanému porušeniu čl. 37 ods. 2 listiny postupom a rozhodnutím okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-200 z 10. októbra 2008 a postupom a rozhodnutím krajského súdu č. k. 8 CoP 371/2008-300 z 22. decembra 2008, ako aj k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom a rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 91/2009 z 19. mája 2009 a sp. zn. 5 Cdo 93/2009 z 18. mája 2009

11. Sťažovateľ v 1. rade namietal, že rozhodnutím okresného súdu č. k. 4 P 113/2008-200 z 10. októbra 2008, ktorým nepripustil zastupovanie maloletého – sťažovateľa v 1. rade, zvolenou advokátkou [REDAKOVANÉ], došlo k porušeniu jeho práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi. Splnomocnená právna zástupkyňa predložila okresnému súdu všeobecné plné moci z 27. júla 2007, 20. augusta 2007, 6. októbra 2007 a 11. septembra 2008, ktorými ju mal maloletý splnomocniť na zastupovanie v konaní na okresnom súde vo veci úpravy rodičovských práv a povinností. Okresný súd uvedeným uznesením zastupovanie sťažovateľa v 1. rade advokátkou nepripustil. Právna zástupkyňa podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, v ktorom zároveň žiadala zrušiť rozhodnutie, ktorým bol maloletému ustanovený kolízny opatrovník, a za kolízneho opatrovníka navrhla seba. Krajský súd uznesením č. k. 8 CoP 371/2008-300 z 22. decembra 2008 uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil. Proti uvedenému rozhodnutiu podala dovolanie právna zástupkyňa sťažovateľa v 1. rade, ako aj sťažovateľ v 2. rade. Obaja zhodne (ich dovolania majú v niektorých častiach identický text, pozn.) namietajú, že sú dané dôvody na podanie dovolania podľa § 237 písm. f) OSP,

keďže rozhodnutím krajského súdu bola maloletému - sťažovateľovi v 1. rade, odňatá možnosť konať pred súdom. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 93/2009 z 18. mája 2009 dovolanie sťažovateľa v 2. rade odmietol s odôvodnením, že mu ako dovolateľovi nebolo upreté právo byť účastníkom konania, bol procesne zastúpený ním zvolenou právnou zástupkyňou so všetkými právami z toho vyplývajúcimi, takže mu súd ako účastníkovi konania toto právo neodňal, čo sám ani nenamietal, keďže dovolanie podal z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom maloletým - sťažovateľom v 1. rade.

12. K časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ v 2. rade ako zákonný zástupca maloletého – sťažovateľa v 1. rade namieta porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a čl. 37 ods. 2 listiny označenými rozhodnutiami všeobecných súdov, ústavný súd uvádza, že v namietanom konaní vystupuje ako zástupca sťažovateľa v 1. rade súdom ustanovený kolízny opatrovník Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce.

Je nepochybné, že sťažovateľ v 2. rade a matka sťažovateľa v 1. rade sú zákonnými zástupcami svojho dieťaťa podľa § 31 a § 32 ods. 1 zákona o rodine. V prípade stretu záujmov o deti je však zastupovanie detí rodičmi podľa § 31 ods. 2 zákona o rodine vylúčené. V takomto prípade ustanoví podľa § 31 ods. 3 v spojení s § 60 ods. 1 zákona o rodine príslušný súd dieťaťu opatrovníka, ktorý bude dieťa v konaní zastupovať (kolízny opatrovník). V konaní, v ktorom sa namieta porušenie základných práv, bol sťažovateľ v 1. rade zastúpený takto ustanoveným kolíznym opatrovníkom. Z tohto jeho postavenia potom vyplýva, že len on je oprávnený namietat' porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa v 1. rade (práve z dôvodu stretu záujmu sťažovateľa v 1. rade a jeho rodičov, teda aj sťažovateľa v 2. rade) na ústavnom súde ako jeho zástupca. Vzhľadom na tento záver ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa v 1. rade, ktorou namieta porušenie svojich označených základných práv a slobôd napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov už po jej predbežnom prerokovaní ako podanú neoprávnenou osobou podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (pozri aj I. ÚS 240/08, I. ÚS 440/08).

13. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľov ako celok na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

14. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2010